

ONDERWIJS IN DE WERELD VAN MORGEN

Met Ipod en E-book is kennis altijd en overal te vinden. Met de komst van nieuwe media en nieuwe technologie zal de inrichting van het onderwijs onvermijdelijk veranderen. Perspectief PO praat met Rob Martens en Luc Stevens van de Open Universiteit en KPC Groep-adviseur Ingrid Veeke over innovatie in het onderwijs en het spanningsveld tussen dagelijkse werkelijkheid en ambities.

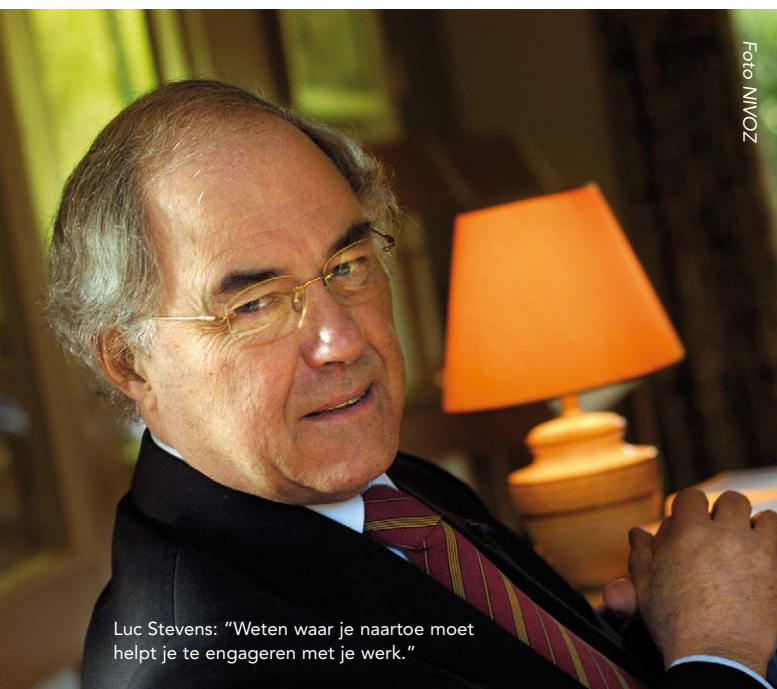

Foto NIVOZ

Luc Stevens: "Weten waar je naartoe moet helpt je te engageren met je werk."

INNOVATIE

"Er gaat iets veranderen in het onderwijs. Dat heeft te maken met de manier waarop de nieuwe generatie kennis vergaart. De dagen van het boek zijn geteld", voorspelt Rob Martens. Martens is als professor verbonden aan het Ruud de Moor Centrum van de Open Universiteit Nederland, waar hij zich bezighoudt met technologische vernieuwingen in het onderwijs. "Over twee jaar zullen Iphone en E-book compleet zijn ingeburgerd. Een E-book is echt goedkoper dan een stapel boeken. Google en Microsoft zullen daarop aanhaken. Het leren is nu vormgegeven rondom de boekdrukkunst, het is een lineaire kennisstroom waarbij de leraar vertelt en de leerling leert. De confettigeneratie haalt kennis uit sociale netwerken als Hyves en Facebook. Het verschil tussen de school en andere bezigheden zal vervagen, omdat iedereen de hele wereld op de Ipod heeft." De leerling kan ook meer het eigen leerproces vormgeven, vindt professor Luc Stevens,

evenals Martens hoogleraar bij het Ruud de Moor Centrum en bekend door zijn betrokkenheid bij het Weer Samen Naar School-beleid. "De omgang tussen leraar en leerling zal zich minder richten op kennis en vaardigheden, al blijven die onverkort belangrijk. Maar leerlingen kunnen meer zelfstandigheid en autonomie krijgen toegekend."

Een goed voorbeeld van 'het onderwijs van de toekomst' is Wittering.nl, vinden Martens en Stevens die deze vernieuwings-school bezochten. Martens: "Wittering.nl probeert na te denken over de school van morgen. Zij geven bijvoorbeeld les in het manipuleren van beeldmateriaal. Dat is belangrijk omdat je daardoor het inzicht verwerft dat je niet kunt overzien wat er gebeurt met iets wat je op internet zet, en tegelijk ontdekt dat je niet alles moet geloven wat je op een website ziet." Luc Stevens waardeert de pedagogisch-didactische aanpak van Wittering.nl: "De leerling zien als schepper van de eigen ontwikkeling en als zodanig erkennen is belangrijk. De Wittering.nl is een 'herbergzame' school."

INITIATIEF

Onderwijsinnovatie is nodig om in te spelen op de fundamentele veranderingen in kennis vergaren en kennis uitwisselen. De vraag is wie dat moet organiseren: de leerkracht? De schoolleider? Het bestuur? Niet de leerkracht, zegt Stevens. "Als leraren het willen is er zo een andere school. Maar er is weerstand tegen vernieuwing, daarom is er schoolleiderschap nodig." Ingrid Veeke, adviseur van KPC Groep, ziet daarnaast een rol voor het bovenschools management. "De schoolleider of de algemeen directeur heeft een breder beeld dan de leerkracht." Martens vindt dat er over onderwijsvernieuwing slecht wordt gediscussieerd. "Zowel de leraren zelf als columnisten in kranten vinden dat de professionaliteit van de leerkracht wordt afgenomen door vernieuwingen. Maar de werkelijkheid is dat veel jonge, getalenteerde docenten het onderwijs snel weer verlaten omdat ze het onderwijs te star vinden." "Schoolleiders kunnen de professionele ontwikkeling van leerkrachten stimuleren door werk te maken van praktijkgericht onderzoek", zegt Veeke. Zij noemt als voorbeeld een academische opleidingsschool, waarbij leerkrachten in samenwerking met studenten van de opleiding onderzoek

Rob Martens en Ingrid Veeke: "De schoolleider kan de professionele ontwikkeling van leerkrachten stimuleren."

uitvoeren in de praktijk. "De grootste waarde van het onderzoek is dat leerkrachten samen met de studenten zich verdiepen in het probleem en de theorie die daarbij hoort. De schoolleider zorgt ervoor dat het onderzoek aansluit bij de ontwikkeling van de school. Het hele team is betrokken en wordt geïnformeerd, ook over de wijze waarop de resultaten geïmplementeerd worden in het onderwijs." Martens: "Dat moeten we meer doen. Op de website Leraar24 zie je leerkrachten worstelen met situaties en wordt uitgelegd wat een hoogopgeleide professional kan doen."

WETEN WAAR JE NAARTOE GAAT

Veeke constateert in haar advieswerk een spanningsveld tussen dagelijkse praktijk en innovatie. "Er heerst vaak de waan van de dag. Werkelijke vernieuwing, die een langere adem vergt, komt in dat klimaat moeilijk van de grond." Ook ligt vanuit de overheid en samenleving, de nadruk sterk op basisvaardigheden. De score op de Cito Eindtoets wordt als zeer belangrijk gezien. De vraag is of deze toetsdruk de noodzakelijke vernieuwing in de weg zit. Martens is blij met de aandacht voor de kwaliteit van het onderwijs, maar vindt dat het lijkt of het niveau daalt, terwijl dat feitelijk niet het geval is. "Waar ik me zorgen over maak is dat de Citotoets van advies-instrument een competitie-instrument is geworden." Veeke: "Opbrengstgericht werken werkt op veel scholen als eyeopener. Leerkrachten gaan bewuster kijken naar het niveau van de leerlingen die ze in de groep krijgen. Een leraar van groep 4 bijvoorbeeld stemt af met groep 3: wat hebben ze daar geleerd? Waar sluit ik op aan? Het heeft als gevolg dat we focussen op gebieden waarin we iets willen bereiken."

Daar sluit Stevens zich bij aan: "Weten waar je naartoe moet helpt je te engageren met je werk. Dat geldt ook voor de leerling. Ook zesjarigen moeten inzicht hebben in het curriculum."

Rob Martens

Professor dr. Rob Martens (1964) is hoogleraar-programma-leider onderzoek bij het Ruud de Moor Centrum, het expertisecentrum voor professionalisering van onderwijs-gevenden van de Open Universiteit Nederland in Heerlen. In 2007 werd Martens hier benoemd tot bijzonder hoogleraar op de Dr. Gerard Veringa-leerstoel Multimediale educatie.

Luc Stevens

Professor dr. Luc Stevens (1941) is hoogleraar bij het Ruud de Moor Centrum en richt zich op het versterken van pedagogische competenties. Luc Stevens staat bekend om zijn bijdragen over en onderzoek naar adaptief onderwijs. Na zijn emeritaat richtte hij in 2003 het Nederlands Instituut voor Onderwijs en Opvoedingszaken (NIVOZ) op, een onafhankelijke denktank voor het onderwijs.

Ingrid Veeke

Ingrid Veeke (1965) is onderwijskundige en werkt als senior adviseur bij KPC Groep. Zij is marktteamleider van het team Bestuur en management in het primair onderwijs.